

* הרצאה שניתנה בכנס השנתי של המחלקה לפילוסופיה בבר-אילן: "בינה ותבונה: AI ואנושיות" (23.6.2026)

שימוש בבינה מלאכותית ומטרות המחקר הפילוסופי

את ההרצאה הזו לא כתבתי באמצעות בינה מלאכותית. אבל בעצם, למה לא לעשות את זה? ככלות הכל באתם לכאן כדי ללמוד משהו. אם בינה מלאכותית יכולה לכתוב הרצאה טובה שתלמד אתכם משהו, כלומר אם את מטרת ההרצאה אוכל למלא היטב באמצעות הבינה המלאכותית, אז לכאורה אין שום מניעה להשתמש בה. כל שכן אם הבינה המלאכותית תוכל לעזור לי לממש את מטרת ההרצאה באופן יותר טוב ממה שאוכל בעצמי. אם הרצאה שתיכתב באמצעות הבינה המלאכותית תעזור לכם ללמוד רעיונות מעניינים יותר, מדויקים יותר, בפחות זמן, ובדרכים שיעזרו לכם יותר להבין ולזכור, אז לכאורה הדבר הראוי לעשות הוא להשתמש בבינה המלאכותית כדי לכתוב הרצאה לכנס המחלקה שלנו.

נכון, הבינה המלאכותית שזמינה לי ולרובכם כרגע לא מסוגלת לכתוב הרצאה שהיא באמת טובה. היא תייצר כנראה הרצאה שנשמעת יפה אבל מלאה בבולשיט (ותודה להארי פרנקפורט שהפך את המונח לקביל בדיונים פילוסופיים רציניים).¹ אבל היא תשתפר. וכבר עכשיו יש מודלים מתקדמים יותר של בינה מלאכותית, חלקם זמינים לכם אם רק תשלמו יותר, וחלקם לא זמינים לכם אבל זמינים לאנשי מקצוע. אני לא רואה שום סיבה לחשוב שבינה מלאכותית לא תוכל ביום מן הימים לייצר הרצאה מוצלחת יותר מההרצאה שלי, ככל שהמטרה היא ללמוד רעיון מעניין בצורה יעילה. אז אולי כן ראוי לכתוב הרצאות עם בינה מלאכותית? או שמא, למידה היא לא המטרה היחידה שיש לנו בהרצאות בכנס שכזה.

זמינות הבינה המלאכותית משנה את עולמנו, ומוקדם עדיין להבין איפה אנחנו ולאן פנינו. המצב הזה דורש מאתנו לחשוב מחדש על תכליות הפעילות שלנו. מדוע אנחנו מרצים בכנסים. מדוע אנחנו מלמדים בכיתות. ומדוע אנחנו חוקרים וכותבים מאמרים וספרים.

¹ הארי פרנקפורט, על "בולשיט"! , תרגום: אפרת אביסרור, הוצאת אופוס, 2005.

הטריגר להרצאה זו הוא מסמך הנחיות שהוציא כתב העת Ethics בנוגע לשימוש בבינה מלאכותית.² כמו כתבי עת רבים כיום, גם Ethics אוסרים על ציון הבינה המלאכותית בתור מחבר. ההסבר שנתנים הוא שמישהו צריך לקחת אחריות על תוכן המאמר, ובינה מלאכותית לא יכולה לקחת אחריות. בנוסף, כדי שמחברים לא יקבלו קרדיט שלא מגיע להם, הם מבקשים לציין אם רעיון כלשהו הגיע מבינה מלאכותית, וגם לחפש אם הבינה המלאכותית בעצם לקחה את הרעיון מחיבור אחר בלי לתת קרדיט. עד כה זה נשמע סביר, אם כי תכף אתה גם על הרעיונות הללו. ב-Ethics אבל הלכו צעד נוסף וכתבו ש"עורכי כתב העת מעריכים יצירתיות אנושית, ולכן אנחנו מעריכים עבודה שמציגה את הרעיונות והתובנות המקוריים של המחבר. ת יותר מאשר עבודה המציגה רעיונות ותובנות שאין מקורם במחבר. ת". ולכן הם יעדיפו מאמרים שבהם לא נעשה שימוש בתכנים שמקורם בבינה מלאכותית. הקטע הזה תפס את תשומת לבי. חשבתי שהמטרה שלנו בכתיבת מאמרים היא לגלות את האמת, לענות על שאלות פילוסופיות מטרידות או תיאורטיות. ואם לא לפתור שאלות, לפחות להבין טוב יותר את מרחב האפשרויות. אם אלו היו מטרות המאמרים, הרי שכל שהבינה המלאכותית משתכללת והיא יכולה לעזור לנו לגלות את האמת, לחשוף טעויות, להבין את מרחב האפשרויות, הרי שהשימוש בבינה מלאכותית יהיה לא רק אפשרי אלא רצוי. יצירה אנושית? אני חושב על הפעילות שלנו כשונה מכתובה יצירתית. אנחנו רציניים. אנחנו בודקים טיעונים ובוחנים עמדות חלופיות. כי אותנו מעניינת האמת. זה לא רק דרך נוספת שבה בני אדם יכולים להיות יצירתיים. זה לא רק שיש בני אדם שמבטאים את היצירתיות שלהם דרך ציור, אחרים דרך מוזיקה, ואנחנו באמצעות כתיבת מאמרים. לפחות כך חשבתי.

הבינה המלאכותית נותנת לנו הזדמנות לחשוב שוב על מטרת הפעילות שלנו כאן במחלקה לפילוסופיה. זה כולל את כל ענפי הפעילות: ההוראה, המחקר, ומה שסביבם. אבל בהרצאה הזו נתמקד במחקר. כשאנחנו חוקרים שאלה פילוסופיות ומפרסמים את תוצאות מחקרנו במאמר או ספר, מה תכלית הפעילות הזו? נבחן כמה תשובות ונחשוב בצורה זהירה מעט יותר על ההשלכות שלהן לעניין השימוש בבינה מלאכותית. התשובה הראשונה והמתבקשת היא שבאנו לחפש את האמת. ליתר דיוק, יש כל מיני שאלות, שאלות פילוסופיות, ואנחנו מחפשים את התשובות הנכונות לשאלות הללו. למשל, האם יש לנו חופש רצון, מהו חופש רצון ולמה הוא חשוב. האם יש עובדות מוסריות בלתי תלויות בנו, או שמוסר זה משהו שאנחנו מביאים

² <https://www.journals.uchicago.edu/journals/et/ai-policy>

לעולם. האם קיים אל? מה אנחנו יכולים לדעת ובאיזו מידה של ודאות? ועוד רבות כהנה. כשאני נזכר מה הביא אותי ללמוד פילוסופיה, זה חלק מרכזי מאוד מהתשובה. נכון, אני גם נהנה לחשוב. אבל יכולתי לחשוב גם במחלקה למתמטיקה או פיזיקה. הגעתי לפילוסופיה כי היה לי חשוב לחשוב על השאלות הפילוסופיות. והתשובה הפשוטה ביותר לשאלה למה חשוב היה לי לחשוב על שאלות פילוסופיות היא שהיה חשוב לי לדעת מה התשובות.

אם זו תכלית הפעילות שלנו, מה נובע מכך לעניין השימוש בבינה מלאכותית? התשובה המתבקשת היא שאם וככל שהבינה המלאכותית תתקדם ותוכל לסייע לנו לגלות יותר תשובות נכונות לשאלות פילוסופיות, הרי שראוי להשתמש בה. אם היא יכולה לעזור לנו להבין מדוע עמדות מסוימות שגויות, ואחרות נכונות או לפחות סבירות יותר, הרי שזה מה שצריכים לעשות ואנחנו צריכים לעצב מחדש את אופן ההתנהלות שלנו בהתאם. נכון, בינה מלאכותית לא תיקח אחריות על מאמר. אז מה? גם בלי בינה מלאכותית, כתבי עת לא סומכים כמעט בכלל על האחריות של כותבי המאמרים כשהם מחליטים אם לפרסם מאמר או לא. בשביל זה יש עורכים שבוחנים את המאמרים בעצמם ומעבירים אותם לשיפוט עיוור. גם כשאני קורא מאמר, אני לא סומך על האחריות של המחברת או של העורכים והשופטות. אני משתדל לבחון את הדברים לגופם.

בעיה נוספת שמעלים בנוגע לבינה המלאכותית היא שהבינה המלאכותית פעמים רבות לוקחת רעיונות מכותבים אחרים ומציגה אותם כאילו הם שלה בלי לתת קרדיט. זה, אגב, משהו שקורה גם לבני אדם לפעמים. זה באמת לא הוגן. אולי אפשר לתקן את הבינה המלאכותית שתלמד לתת יותר קרדיט היכן שמגיע. למה שלא יהיה אפשר לעשות את זה? אבל גם אם זה לא אפשרי, זה עניין נפרד מהמטרה העיקרית של המחקר הפילוסופי. האם חשוב יותר לתת קרדיט מלהגיע לתשובות הנכונות לשאלות הפילוסופיות?

פגשתי לאחרונה בכנס פילוסוף מטקסס שסיפר לי שיש לו חבר עם גישה לבינה מלאכותית מתקדמת יותר מאלו שנגישות לנו. הוא ביקש מהחבר לבקש מהבינה המלאכותית לייצר לו מאמר בפילוסופיה. לטענת אותו פילוסוף, המאמרים שיצאו היו טובים מאוד. לא בחנתי את המאמרים בעצמי ולכן הדברים שלו הם מבחינתי רק עדות אחת אל מול עדויות אחרות שאני שומע. יש לי חברים אחרים שאומרים לי דברים אחרים. יש חבורה של פילוסופים שגויסו לסטרט-אפ ישראלי שמנסה לשפר את היכולות של הבינה המלאכותית בתחום החשיבה הפילוסופית. נקודת המוצא של בעלי הסטרט אפ היא שכרגע אין לבינה המלאכותית יכולת טובה בתחום הפילוסופיה וכדאי לשפר את יכולותיה בתחום. כך או כך, אני משוכנע שביום מן הימים הבינה המלאכותית תוכל לכתוב מאמר בפילוסופיה לא פחות טוב, אולי אף יותר טוב, מאתנו. אני יוצא מנקודת הנחה שהמוח

שלנו, מהבחינות הרלוונטיות, הוא סוג של מכונה מאוד משוכללת. אמנם, לנו יש תודעה, אני לא חושב שלבינה מלאכותית יש תודעה. אבל כאן אנחנו לא מדברים על הרכיב הזה של המוח. פריצת הדרך של מודלי השפה הגדולים מראה שמבחינת היכולת לעבד מידע ולתרגם למילים, היכולות של המחשבים מרשימות, ובתחומים רבים עוקפות את המוח שלנו. ולכן נראה לי סביר שכל מה שהמוח שלנו מסוגל לעשות, בסופו של דבר נוכל לייצר מכונה שתעשה את אותו הדבר לא פחות, ואף יותר טוב. אם אנחנו מסוגלים לכתוב מאמר בפילוסופיה, לא ירחק היום שבו בינה מלאכותית תוכל לעשות את זה טוב מאתנו ומהר מאתנו.

אחד הפילוסופים שדוגלים בעמדה הזו, שתכלית המחקר הפילוסופי היא להגיע לתשובות הנכונות לשאלות פילוסופיות, הוא דייוויד צ'למס מאוניברסיטת ניו יורק. וההקשר של הדברים שלו הוא מאמר מדכא על התקדמות בתחום הפילוסופיה.³ (את המאמר הזה יחד עם תגובה שתכף אתאר, אני קורא עם סטודנטים בקורס "פילוסופיה אנליטית"). צ'למס טוען שאם המטרה שלנו, קהילת חוקרי הפילוסופיה, היא להגיע לתשובות הנכונות לשאלות הפילוסופיות הגדולות, אזי סימן להצלחה שלנו במימוש המטרה צריכה להיות שהקהילה הפילוסופית מגיעה להסכמה נרחבת אודות לפחות כמה מהתשובות לשאלות הללו. וזה לא המצב. צ'למס עצמו סקר את דעות הפילוסופים בסוגיות יסוד רבות בפילוסופיה. והמסקנה: אין סוגיה שבה אין אי הסכמה נרחבת. נכון, לו הייתה הסכמה נרחבת זה לא מספיק כדי לומר לנו שיש התכנסות לתשובות הנכונות, אולי כולנו טועים. אבל מה שבטוח, אם יש אי הסכמה נרחבת, כך שעבור כל עמדה פילוסופית יש רוב של פילוסופים שמחזיקים עמדות שאינן מתיישבות איתה לוגית, אזי לא הצלחנו להתכנס לאמת. ככל שאי הסכמה נרחבת וממצה את מרחב אפשרויות התשובה, ישנה הסתברות גבוהה שחלקנו בצד הצודק. אבל רובנו טועים. ככל שמטרתנו בפילוסופיה לגלות את התשובות הנכונות, אנחנו צריכים אם כן להסיק שכבוצה אנחנו נכשלים, וכיחידים הסתברות גבוהה שנכשלו.

קאנט יכול לומר שהוא הזהיר אותנו מראש. בפתחה לביקורת התבונה הטהורה, שנחרטה בי מאי שם בלימודי הפילוסופיה, הוא כותב:

"לתבונה האנושית יש גורל מיוחד בסוג אחד של הכרותיה: מעיקות עליה שאלות שאין ביכולתה לסלק אותן, מפני שהוטלו עליה כמטלה על ידי טבע התבונה עצמה, אך אין גם ביכולתה להשיב עליהן, כיוון שהן חורגות מכל יכולותיה של התבונה האנושית."

³ Chalmers, D. J. (2015). Why Isn't There More Progress in Philosophy? *Philosophy*, 90(1), 3–31. <https://doi.org/10.1017/S0031819114000436>

במילים אחרות, באסה, אנחנו לא מצליחים להפסיק לחקור שאלות פילוסופיות למרות שהפרויקט נועד מראש לכישלון. אני לא חושב שקאנט צודק לגבי גורל כל התבונות האנושיות. עובדה, המחלקה שלנו די קטנה. איכשהו, בדרך שאני מתקשה להבין, אנשים, כולל אנשים שאני מוקיר ואוהב, מצליחים לחיות את חייהם בלי שיעיקו עליהם שאלות פילוסופיות שאין ביכולתם לסלק. אז נשים בצד את השאלה מי מסוגל ומי לא להסתלק מהעיסוק בפילוסופיה. מה שאני לוקח מקאנט זה את הטענה שאין לנו סיכוי להצליח במשימה, ככל שהמשימה היא למצוא את התשובות הנכונות.

צ'למרס לא מסכים עם המסקנה הזו. לדעת צ'למרס, מאוד יכול להיות שפריצות הדרך הגדולות בפילוסופיה עוד לפנינו. אנחנו מנסים להגיע לתשובות מכל מיני כיוונים. כולנו מנסים. בסוף, אולי יום אחד נצליח. שווה להמשיך לנסות. את המאמר הוא כתב לפני הפריצה של הבינה המלאכותית. כיום מתבקש להוסיף לדבריו: אי אפשר לדעת, אבל אולי הבינה המלאכותית תוכל להיכנס כאן לתמונה. אולי ביום מן הימים תהיה פריצת דרך בפילוסופיה, ואולי היא תגיע באמצעות הבינה המלאכותית. אולי בעזרת הבינה המלאכותית נגיע לתובנות משכנעות שלא הצלחנו להגיע אליהן לבד.

העמדה של צ'למרס היא לא העמדה היחידה בשוק. פילוסופים רבים חושבים שהוא טועה. הרי אנחנו עושים הרבה בפילוסופיה, כותבים ומציגים בכנסים רעיונות חדשים כל הזמן. ואנחנו לא בתחושת באסה והחמצה. לדעתם, יש דרך אחרת להבין את מטרת המחקר שלנו כך שיצא שאנחנו כן מתקדמים. כיוון אחד שתופס תאוצה בשנים האחרונות הוא שמטרת המחקר הפילוסופי היא להגיע להבנה. והבנה שונה מידיעת התשובות. חשבו על דוגמה. נניח שהייתה שריפה בבית שלי. אני יכול לדעת שהשריפה נגרמה בשל קצר בארון החשמל, בלי להבין מהו קצר בארון החשמל. ואני יכול להבין מהו קצר בארון החשמל בלי לדעת שזה אכן מה שגרם לשריפה. אפשר לדעת שתיאוריית היחסות הפרטית היא תיאוריה שלטת בפיזיקה בלי להבין את התיאוריה. אפשר להבין את התיאוריה בלי לדעת אם היא נכונה. באותו האופן, טוענים קבוצה של פילוסופים, ביניהם מייקל האנון, גיימס גוויין⁴ וחברנו מאוניברסיטת חיפה, ארנון קרן⁵, שהמטרה שלנו בפילוסופיה היא להבין את השאלות הפילוסופיות, להבין את העמדות השונות והשלכותיהן, ולא לדעת מה התשובה הנכונה.

Hannon, M., & Nguyen, J. (2022). Understanding philosophy. *Inquiry*, 1–37. ⁴
<https://doi.org/10.1080/0020174X.2022.2146186>

Keren, A. (2023). Disagreement, progress, and the goal of philosophy. *Synthese*, 201, 45. ⁵
<https://doi.org/10.1007/s11229-022-04030-0>

ארנון מציע את ניסוי המחשבה הבא. נניח שאתם יכולים לבחור בין שתי מחלקות לפילוסופיה. ברגע שתבחרו אחת, לא תוכלו לשנות את החלטתכם ולא תוכלו לעולם ללמוד באחרת. במחלקה האחת, מחלקת האמת, ייתנו לכם את כל התשובות לשאלות הפילוסופיות הגדולות. יגידו לכם אם יש לנו רצון חופשי, אם אלוהים קיים, אם ישנן עובדות מוסריות אובייקטיביות, ואם צריכים להסיט קרונית דוהרת על מנת להציל חמישה. אבל, הם לא יסבירו לכם את העמדות. לא יסבירו למה הן נכונות ומה החלופות. במחלקה השנייה לא תקבלו תשובות. תקבלו רק הבנה. תבינו את העמדות השונות בנוגע למוסר, ואת האפשרויות השונות בנוגע לרצון חופשי והיחסים ביניהן. תבינו אלו טיעונים יש בעד ונגד כל עמדה בלי לדעת להכריע בין הטיעונים. בקיצור, תעשו את כל הדברים שאנחנו כן עושים במחקר הפילוסופי שלנו. באיזו מחלקה הייתם מעדיפים ללמוד?

ארנון משוכנע שרובנו נעדיף את המחלקה השנייה. אם הוא צודק, זה בניגוד לתפיסה של צ'למרס. אני לא בטוח שאני אתו. ובכל מקרה, רכיב מרכזי של הבנה כרוך בהרבה ידיעות. ידיעות על השלכות של עמדה. על מה היא בדיוק אומרת. איך היא עומדת בקשרים עם עמדות אחרות. כל אלו אמיתות שניתן לדעת. אמיתות שהמחלקה הראשונה על אף שהיא מחלקת האמת, בניסוי המחשבה של ארנון אנחנו מדמיינים שהיא לא מקנה.

יש ראיות נוספות שהחבורה הזו נותנת לעמדתה. למשל, איך מחליטים על מינויים למשרות בפילוסופיה. הפילוסוף דייוויד לואיס⁶ העיר פעם על האופן שבו מחלקות לפילוסופיה מחליטות על איש תקנים. נניח שאנחנו ועדה של סגל בכיר של מחלקה לפילוסופיה ואנחנו מנסים להחליט בין מועמדים שונים למי לתת משרה במחלקה שלנו. אלו שיקולים מביאים בחשבון? כל מיני: פרסומים, הוראה, תחומי מומחיות. דבר אחד אף פעם לא בודקים: האם העמדות הפילוסופיות של המועמד או המועמדת הן העמדות הנכונות. אפילו לא בודקים אם הן סבירות. אם הם בוחנים עמדה שלא נבחנה קודם, גם אם אינה נשמעת סבירה, זה דווקא נתפס פעמים רבות כיתרון. פרשנות אחת אפשרית לפרקטיקה הזו היא שבהינתן מצב העניינים הנוכחי, תהיה זו יומרה לא סבירה לחשוב שאנחנו יכולים לדעת מי מהמועמדים דובר אמת. אבל האנון ונגוין מציעים פרשנות אחרת. האמת, במובן של תשובות נכונות לשאלות הגדולות, אינה מטרנתו העיקרית. מטרנתו העיקרית היא הבנה. ואם מועמדת מרחיבה את הבנתנו בכך שהיא מרחיבה את שדה האפשרויות ומעלה תשובה חדשה לשאלה גדולה, בכך היא מקרבת אותנו למימוש המטרה ונרצה שתמשיך בכך במחלקתנו.

Lewis, D. (1999). Academic appointments: Why ignore the advantage of being right? In *Papers in Ethics and Social Philosophy* (pp. 187–200). Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511625114.016>

נניח שהם צודקים ומטרתנו היא הבנה, מה נובע מכך לגבי שימוש בבינה מלאכותית. אני חושב שהמצב לא שונה בהרבה מאשר אם מטרתנו היא האמת. ככל שבינה מלאכותית תוכל לכתוב מאמרים שמוסיפים להבנתנו, או תוכל לסייע לנו לכתוב מאמרים שתורמים להבנה, כך מוצדק להשתמש בבינה המלאכותית כדי לממש מטרה זו. יש כאן מחיר שכן צריכים לקחת בחשבון. כל מי שכתב או כתבה מאמר, או אפילו עבודה סמינריונית, יודעים שתהליך הכתיבה על כל האתגר הכרוך בו, מביא אותנו בסוף לרמת הבנה של הנושא טובה בהרבה ממה שאנחנו מגיעים אם אנחנו רק קוראים, דנים עם חברים, או אפילו מלמדים. בינה מלאכותית, דווקא בגלל שהיא עושה לנו חיים קלים, עשויה בפועל להפחית מהמוטיבציה שלנו וגם מהאמצעים להגיע לרמה כזו של הבנה. אם הבינה המלאכותית מחזיקה את התשובות בראשה, כביכול, סביר שארגיש פחות צורך להתאמץ להבין את כל הפרטים. את המחיר הזה אבל יש לקחת בערבון מוגבל. רוב האנשים לא כותבים מאמרים בפילוסופיה אלא לכל היותר ניזונים מתובנותיהם, וכל האנשים הכותבים, כותבים רק בכמה נושאים מצומצמים, ובשאר הנושאים נאלצים ממילא להסתפק ברמת הבנה פחותה. אם כך, לרוב האנשים ברוב הסוגיות, הרמה שיכולה הבינה המלאכותית, כפי שאני מדמיין אותה בעתיד, להביא אותם אליה היא עדיפה מאשר אי שימוש בבינה המלאכותית.

אם הבינה המלאכותית תגיע לרמה כזו, אני חושש שהיא תהפוך אותנו למיותרים. לפחות ככל שתפקיד מרכזי בעבודה שלנו הוא הגדלת הידע או ההבנה. זו כמובן לא רק בעיה שלנו אלא בעיה לכל תחומי המחקר, בפרט כאלו שאינם ניסיוניים. ולכן זה זמן טוב לחשוב אם יש דברים שאנחנו עושים או יכולים לעשות שבינה מלאכותית עתידית לא תוכל. עורכי Ethics מציעים כיוון כללי. הם לא בהכרח אומרים שתרומה לאמת ולהבנה אינם חשובים. הם כן מציעים שיש רכיב נוסף בפעילות שלנו שהוא חשוב להם מאוד. שיש ערך מיוחד לכך שמאמר נכתב על ידי בן אנוש כי יש ערך ליצירה אנושית. יש בזה משהו. אחרי שכתבתי מאמר, ועוד יותר אחרי שכתבתי ספר, במיוחד אם עבדתי עליו הרבה זמן, אני מרגיש סיפוק מהתוצר. לקח לי שנים ללמוד לכתוב מאמרים. הניסיונות הראשונים היו כרוכים בתסכולים ומאמצים. אבל אחרי השנים, כשאני מסיים מאמר או מסתכל על מה שכתבתי, לפחות בפעמים שבהם הצלחתי, אני מרגיש שיש כאן יצירה שלי שאני גאה בה. אז יש בזה משהו. אני מתקשה אבל להסכים שזו המטרה העיקרית של המקצוע שלנו.

אם הבינה המלאכותית תתקדם, ונשתמש בה, תהיה לנו בעיה רצינית בנתינת קרדיט על מאמרים. כיום אנשים מקבלים משרות וקידומים על סמך ההצלחה שלהם ביצירת מאמרים מחכימים. נצטרך לתת משרות על סמך דברים אחרים, כאלו שנצטרך יותר בעתיד. בני אדם עדיין ישאלו את עצמם שאלות פילוסופיות וירצו להבין תשובות. הם ירצו, אני משער, לדבר פילוסופיה באופן רציני עם חברים ועם מורים. ההנאה הזו מהשיח

אין סיבה להניח שתיעלם. והמחלקות לפילוסופיה הם מקום מצוין שבה השיחות האלו מתקיימות בצורה רצינית ומלמדת.

אז לסיכום, ככל שמטרות המחקר שלנו הם חשיפת התשובות הנכונות אודות שאלות פילוסופיות והבנת התשובות השונות והקשרים ביניהם, הרי ששימוש בבינה מלאכותית במחקר עשוי בעתיד לתרום למימוש מטרות אלו ולכן צריך, לדעתי, ובניגוד לעורכי Ethics, לקבל מקום בעולם המחקר הפילוסופי. וזה ישנה הרבה את תפקידנו החוקרים ואת התנהלות ותפקיד כתבי העת.

שתי אנקדוטות לסיום.

הראשונה. סיפרתי לכן שלי, בן ה-8, שאני צריך להרצות בפניכם על שימוש בבינה מלאכותית בכתיבת מאמרים. הוא הציע שאעשה לכם את הניסוי הבא. נסו לכתוב פילוסופיה בעצמכם, ואז נסו לתת לבינה המלאכותית לכתוב, ואז נבדוק מה יותר טוב. את הניסוי הזה לא נוכל לעשות היום, אבל מעניינת נקודת המוצא שלו. מה שחשוב בפילוסופיה, לתפיסתנו, הוא איכות התוצר, לא משנה מי הכותב. הבן שלי גם המשיך והסביר שיש יתרון אם כתבי העת יאפשרו שימוש בבינה מלאכותית, כי אז אפילו ילדים יוכלו לכתוב מאמרים בפילוסופיה. אני לא בטוח שאני מסכים שזה ייחשב שילדים כתבו, אבל שוב, נקודת המוצא, שזה טוב אם הפרקטיקות שלנו תהיינה נגישות לכולם, היא נקודת מוצא יפה. שתי ההערות משתלבות עם קו המחשבה העיקרי שלי כאן שאולי אנחנו הדור המבוגר מפחדים משינויים לא צפויים, אבל שינויים הם המהלך ההגיוני לאור השינוי המטורף שהטכנולוגיה הזו יוצרת במרחב האפשרויות שלנו.

אנקדוטה שנייה. בתגובה לשאלה שעסקתי בה בהרצאה הזו, חבר-פילוסוף בשם עמית כרמון, טען שאנחנו פילוסופים ולא פילופילוסופים. כלומר, אנחנו אוהבי החכמה, ולא אוהבי החכמים. ולכן לא צריך לשנות לנו מאיפה החכמה מגיעה, אם מאדם או מכונה. בתגובה, אני צופה שיהיו מי שיאמרו שאם זה מגיע ממכונה, זו לא חכמה. ברור שזו לא חכמה במובן שזה לא מאתגר. אבל לא ברור שאנחנו כאן בשביל האתגר. אם אנחנו כאן בשביל ההבנה והידע, נראה שניאלץ להסיק ששימוש בבינה מלאכותית עשויה כן להיות חכמה.

את ההרצאה הזו כתבתי ללא שימוש בבינה מלאכותית. אולי זו אחת ההרצאות האחרונות מהז'אנר הזה. נעזרתי בשיחה עם חברים ועמיתים ואפילו ילדים. היה כיף ליצור אותה. אני לא יודע אם ההנאה ותחושת היצירה הם תכלית המחקר הפילוסופי. אבל יהיה נחמד אם נוכל גם בעתיד לשמר אותם.